

Nr 580.

Av herrar **Bengtsson** i Norup och **Brännström** i Skellefteå, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 217, med förslag till lag om folkpensionering m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen (nr 217) med förslag till lag om folkpensionering m. m. har föreslagits sådan ändring i nu gällande grunder för finansiering av folkpensioneringen, att den andel i kostnaderna för pensionstillägg och understöd, som nu bäres av landstingen, skall överflyttas på primärkommunerna. Härigenom skulle kommunerna komma att få bestrida en fjärdedel av tilläggspension och understöd, dock att kommunandelen beträffande sådana tilläggspensioner och understöd, vilka grunda sig å fastställelse före den nya lagens ikraftträdande skall begränsas till en femtedel.

En höjning av kommunandelen har motiverats bl. a. med hänsyn till invaliditets- och behovsprövningens effektivitet.

Detta skäl synes oss dock icke vara tillräckligt bärande för en överflyttning på primärkommunerna av så stor andel av folkpensioneringens finansiering. Då riksdagen vid pensionslagens antagande fördelade den fjärdedel, som av utredningskommittén föreslagits att bäras av kommunerna, med en åttondel på primärkommunerna och en åttondel på landstingen, skedde detta uteslutande i skattutjämningsssyfte. Efter de mer än 20 år, som sedermera gått, har, som känt är, det kommunala skattetrycket ökat i avsevärd grad. Statsmakterna ha också icke blott gått i författning om skattutjämningsunderstöd till de hårdast skattetyngda kommunerna, vilket skedde redan år 1919, utan ha jämväl på annat sätt sökt lätta de kommunala bördorna. Härvid kan erinras dels om den speciella utredning, som företagits i skattutjämningsfrågan, dels om Kungl. Maj:ts proposition till årets riksdag angående statens övertagande av vissa kostnader för skolväsendet.

Enligt i sistnämnda proposition gjorda beräkningar komme det belopp, staten skulle avlyfta av kommunernas kostnader för skolväsendet, att belöpa på cirka 8 miljoner kronor. De *merkostnader* åter, som vid ett bifall till propositionen om pensionsväsendet skulle drabba kommunerna för pensionstillägg och understöd, beräknas i propositionen komma att uppgå till cirka 5 miljoner kronor.

De starka skäl, som i Kungl. Maj:ts proposition angående statens övertagande av vissa kostnader för skolväsendet anföras om det kommunala skattetrycket och behovet av att från kommunerna avlyfta vissa kostnader, förbises fullkomligt i Kungl. Maj:ts proposition om folkpensioneringen. Den lindring i det kommunala skattetrycket, som den ena propositionen avser att giva, neutraliseras i det närmaste av de åtgärder, som föranledas av den andra propositionen. Detta förhållande torde till stor del få anses bero där-

på, att i propositionen om folkpensioneringen det hittills utgående landstingsbidragets skatteutjämnande betydelse förbisetts.

Pensionsförsäkringskommittén hade redan gjort sig skyldig till samma förbiseende, när den i sitt den 26 april 1934 avgivna betänkande framlade det här påtalade, i propositionen upptagna förslaget. Kommittén hade icke alls utrett verkningarna ur skattesynpunkt av överflyttningen på primärkommunerna av den åttondel av pensionstillägg och understöd, som landstingen ända sedan pensionsförsäkringslagens tillkomst bidragit med. Kommittén tog inga hänsyn till den inställning, som statsmakterna tagit till lindring av det kommunala skattetrycket.

I sitt yttrande över pensionsförsäkringskommitténs betänkande har Svenska landskommunernas förbunds styrelse påvisat, vilken stor inverkan i skatteavseende en överflyttning på kommunerna av landstingsandelen skulle få. En inom förbundets centralbyrå företagen utredning ger vid handen, att en hårdare belastning i detta avseende på kommunerna skulle, med hänsyn till deras ojämna skatteunderlag, komma att verka mycket olika på dem. De förut mest skattetyngda kommunerna komme att drabbas hårdast, medan det för de välsituerade kommunerna (de med gott skatteunderlag) finge mindre kännbar verkan. Vi hänvisa i övrigt till den i propositionen återgivna utredningen.

I propositionen anför statsrådet: »Vid övervägande av skilda synpunkter i denna fråga har jag kommit till den uppfattningen, att en höjning av kommunandelen är motiverad med hänsyn till invaliditets- och behovsprövningens effektivitet.»

Frågan om invaliditets- och behovsprövningen har ägnats en ingående undersökning såväl i pensionsförsäkringskommitténs betänkande som i de remissyttranden, som i anledning av betänkandet avgivits av myndigheter och organisationer. Även om åtgärden att förhöja det kommunala bidraget rekommenderas av många, ha dock även andra utvägar anvisats för att göra ifrågavarande prövning effektiv. I propositionen ha också vissa av dessa åtgärder upptagits, medan andra uppslag av statsrådet synts väl värda att mer ingående övervägas och i vissa fall ansetts höra till de frågor, vilka böra upptagas till behandling i samband med följdbestämmelserna till den föreslagna nya folkpensioneringslagen.

De svagheter, som möjligen kunna ligga i den nuvarande prövningen av invaliditeten och av pensionstilläggets och understödets storlek ha följaktligen blivit uppmärksammade och vissa åtgärder redan vidtagna, medan andra skola ytterligare övervägas. Under sådana omständigheter kan det icke anses nödigt att i sådant syfte jämväl tillgripa den ytterst omtvistade åtgärden att överflytta ifrågavarande landstingsandel på kommunerna. De erinringar, som gjorts mot berörda prövning, äro icke mera graverande för kommunerna och orsakerna till påstådda svagheter äro icke så preciserade, att därpå bör grundas en så omfattande ekonomisk omläggning av kostnaderna. Det är heller icke möjligt att med någon visshet bedöma, huruvida en större andel i kostnaderna lagd på kommunerna skulle komma att göra prövningen mer

effektiv. För den pensionsnämnd, som lägger kommunala synpunkter på prövningen, kan en åttondel mer i kommunalt bidrag knappast ha någon avgörande betydelse på beslutet.

Det får därför anses lämpligt, att man avvaktar verkningarna av de föreslagna och ifrågasatta åtgärderna rörande pensionsprövningen och efterkontrollen, innan statsmakterna tillgripa en så för ändamålet omtvistad åtgärd som att hårdare belasta kommunerna för folkpensioneringen.

Med hänvisning till vad sålunda anförts få vi föreslå,

att riksdagen måtte vidtaga sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om folkpensionering m. m., att kommuns bidrag till tilläggspension och pensionsunderstöd må utgå med en åttondel av tillerkänt belopp.

Stockholm den 10 april 1935.

Sv. Bengtsson,
Norup.

Ludwig Brännström,
Skellefteå.
